ଜର୍ଣ୍ଣେଲ୍ ସିଂ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

ବନାମ

ହରିୟାଣା ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

ଏପ୍ରିଲ 9,2003

[ୱାଇ. କେ. ସଭରୱାଲ ଏବଂ ଏଚ. କେ. ସେମା, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଅପରାଧିକ ବିଚାର:

ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1973; ଧାରା 319:

ହତ୍ୟା — ଅଭିଯୋଗକାରୀ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପୋଲିସ ମାମଲା — ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ କେତେକ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗ ମାମଲା — ଅଧିବେଶନ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କୁ ସମନ୍ ଜାରି — ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ — ନ୍ୟାୟାଳୟର ବିବେକାଧୀନ କ୍ଷମତା — ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ — ରାୟ : ଅଭିଯୋଜନ ସମାନ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଥିଲା - ଅପରାଧିକ ନ୍ୟାୟ ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆପଣାର ସ୍ୱଚ୍ଛାକୃତ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ କରି ଅପରାଧ କରିଥିବା ପରି ପ୍ରତୀୟମାନ ହେଉଥିବା ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସମନ୍ କରିପାରିବେ - ତେଣୁ ସ୍ୱଚ୍ଛାକୃତ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ କରି ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ସମନ୍ ଜାରି କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଆଇନଗତ ଥିଲା - ଧାରା 20(2) ଉଲ୍ଲଂଘନ ହୋଇନାହିଁ- ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ, 1950; ଧାରା 20(2) - ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା, 1860 - ଧାରା 147, 148, 149, 302, 307 ଏବଂ 447 ।

ଶବ୍ଦ ଏବଂ ବାକ୍ୟାଂଶ:

ଦଣ୍ଡ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା (Cr.P.C.) ର ଧାରା 319 ଅନୁଯାୟୀ, "ଅଭିଯୁକ୍ତ ହୋଇନଥିବା ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି" ର ଅର୍ଥ ଏବଂ ପରିସର ନିମ୍ନରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି:

ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 - ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କ ଅନୁସାରେ, ଅଭିଯୁକ୍ତମାନେ ମାରାତ୍ମକ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କୁ ଜମି ଚାଷ କରିବାରୁ ରୋକିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ; ଝଗଡ଼ା କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଗୁଳି କରି ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ । ପୋଲିସ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ

ବିରୋଧରେ ମାମଲା ରୁଜୁ କରିନଥିଲା, ବରଂ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ କହିବା ଅନୁସାରେ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ମିଥ୍ୟା ମାମଲା ରୁଜୁ କରିଥିଲା । ତଥାପି, ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ, ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମାମଲା ରୁଜୁ କରାଯାଇଥିଲା । ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଭିଯୋଗ ଆଧାରରେ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଏହି ଦୁଇଜଣ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସମନ୍ ଜାରି କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ମାମଲାଟିକୁ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଥିଲେ । ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କୁ ବିଚାର ପାଇଁ ସମନ୍ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ଆଦେଶକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କାଏମ ରଖିଥିଲେ । ତେଣୁ ଏହି ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଆବେଦନ

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ତର୍କ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିଚାର ସମାନ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଏକ ମାମଲାରେ ହୋଇସାରିଥିବାରୁ, ସିଆର.ପି.ସି. ର ଧାରା 319 ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ; ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କୁ ସମନ୍ କରି ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆପଣାର ସ୍ୱଚ୍ଛାକୃତ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଆଇନଗତ ଭାବେ କରିନାହାଁନ୍ତି; ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଥିବା ପୋଲିସ ମାମଲାକୁ ଧ୍ୟାନକୁ ନେଇନାହାଁନ୍ତି ।

ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ରାୟ ଦେଲେ : 1.1. ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ଯେ, ଯେହେତୁ ଉଭୟ ମାମଲା, ଅର୍ଥାତ୍ ପୋଲିସ ମାମଲା ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ମାମଲା, ବିଚାରାଧୀନ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିଲା, ତେଣୁ ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ଏକାସାଙ୍ଗରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହିପରି, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ପୋଲିସ ମାମଲାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଥିବାର ପ୍ରଭାବକୁ ମଧ୍ୟ ବିଚାରକୁ ନେଇଛନ୍ତି ।

1.2. Cr. P. C. ର ଧାରା 319 ଅଧୀନରେ ଥିବା କ୍ଷମତା କେବଳ ସେତେବେଳେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରିବ, ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ନଥାଆନ୍ତି ଏବଂ କୌଣସି ଅପରାଧର ତଦନ୍ତ କିମ୍ବା ବିଚାରଣ ସମୟରେ ସାକ୍ଷ୍ୟରୁ ଏହା ପ୍ରତୀତ ହୁଏ ଯେ, ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଏପରି କୌଣସି ଅପରାଧ କରିଛନ୍ତି, ଯାହା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ବିଚାର କରାଯାଇପାରିବ । ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଏହିପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ, ସେ କରିଥିବା ବୋଲି ପ୍ରତୀତ ହେଉଥିବା ଅପରାଧ ପାଇଁ, କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କରିବାର ବିବେକାଧୀନ କ୍ଷମତା ରହିଛି ।

1.3. ସିଆର.ପି.ସି. ର ଧାରା 319 ଏପରି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଆପଣା ପରିସରରୁ ବାଦ୍ ଦିଏନାହିଁ, ଯିଏ ଏକ ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ନୁହଁନ୍ତି ଏବଂ ଯାହାଙ୍କ

ବିରୋଧରେ ସମନ୍ ଜାରି ଆଦେଶ ପାରିତ ହୋଇଛି; ଯଦିଓ ସେହି ସମାନ ଘଟଣା କିନ୍ତୁ ଭିନ୍ନ ବକ୍ତବ୍ୟ ଆଧାରରେ ସେ ଅନ୍ୟ ଏକ ମାମଲାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଅଟନ୍ତି । ଧାରା 319ରେ ବ୍ୟବହୃତ "ଅଭିଯୁକ୍ତ ନଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଏପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ, ଯିଏ Cr. P. C. ର ଧାରା 319 ଅଧୀନରେ ଆଦେଶ ପାରିତ ହେଉଥିବା ମାମଲାରେ ପୂର୍ବରୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥିତ ନୁହନ୍ତି । ଅପରାଧ କରିଥିବା ବୋଲି ପ୍ରତୀତ ହେଉଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖକୁ ଆଣିବା ଏବଂ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅପରାଧ କରିଥିବା ପ୍ରମାଣିତ ହେଲେ, ତାଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରି ଉପଯୁକ୍ତ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ ।

1.4. *ହରଜିନ୍ଦର ସିଂହ* ବନାମ *ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* ମାମଲାରେ ପ୍ରତିପାଦିତ ନୀତିଗୁଡ଼ିକ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ପ୍ରଯୋଜ୍ୟ ଅଟେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିବାଦୀୟ ଆଦେଶରେ ନୀତିଗତ ଭାବେ ଏବଂ ବାସ୍ତବ ଅର୍ଥରେ ଏହିପରି ଏକ ସମାନ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ଅଭିଯୁକ୍ତ/ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କୌଣସି ପକ୍ଷପାତ ସୃଷ୍ଟି କରିବ ନାହିଁ । ଦୋଷୀମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନଟ କରି ଦଣ୍ଡିତ କରିବା ସହିତ, ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 20 (2)ର କୌଣସି ଉଲ୍ଲଂଘନ ନହେବା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ନ୍ୟାୟାଳୟର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ ।

* *ହରଜିନ୍ଦର ସିଂହ* ବନାମ *ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ*, [1985] 1 SCC 422 ମାମଲା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଛି ।

ଏସ୍. ଏସ୍. ଖନ୍ନା ବନାମ *ମୁଖ୍ୟ ସଚିବ, ପାଟନା ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ*, [1983] 3 SCC 42 ମାମଲାକୁ ଭିନ୍ନ ଭାବେ ବିଚାର କରାଯାଇଛି ।

1.5. ଧାରା 319 (1) ଅଧୀନରେ ସମନ୍ ଜାରି କରିବାର କ୍ଷମତା ବିବେକାଧୀନ କ୍ଷମତା ହୋଇଥିବାରୁ, ଏହାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ଭାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ; କିନ୍ତୁ, ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାର ତଥ୍ୟାବଳୀକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଏହି ବିବେକାଧୀନ କ୍ଷମତାକୁ ଯଥାଯଥ ଏବଂ ଆଇନସମ୍ମତ ଭାବେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇନାହିଁ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଅପରାଧିକ ନ୍ୟାୟ ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ଏହି କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବ ।

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଆବେଦନ (ଅପରାଧିକ) ସଂଖ୍ୟା 2941-2942/2002 ।

ସିଆର୍.ଆର୍. ସଂଖ୍ୟା 1589, 1681/2001 ରେ ପଞ୍ଜାବ ଏବଂ ହରିୟାଣା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ତାରିଖ 29.5.2002 ର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଯଶପାଲ ସିଂ ଭିପିନ ଗୋଗିଆ ଏବଂ ସୁଶ୍ରୀ ଜସପ୍ରିତ ଗୋଗିଆ ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅରବିନ୍ଦ ନାୟାର, ସୁଶ୍ରୀ କବିତା ୱାଡିଆ, ମହାବୀର ସିଂ, ଅଜୟ ପାଲ୍ ଟି. ଭି. ଜର୍ଜ ଏବଂ ରାକେଶ ଦହିୟା ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟ **ୱାଇ.କେ. ସବରୱାଲଙ୍କ, ନ୍ୟାୟାମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ** ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 (ଅଭିଯୋଗକାରୀ)ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦଣ୍ଡ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା (ସଂହିତା)ର ଧାରା 319 ଅଧୀନରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଆବେଦନ ଆଧାରରେ, ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ, କର୍ନାଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ, ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା (ଆଇ.ପି.ସି.)ର ଧାରା 148, 302, 307 ସହିତ ପଠିତ ଧାରା 149 ଅଧୀନରେ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦୌରା ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା 167/1999 ରେ ବିଚାରର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ସମନ୍ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଆଦେଶକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କାଏମ ରଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ଅପରାଧିକ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନ ଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଛନ୍ତି । ଏହି ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଇଛି ।

ସଂକ୍ଷେପରେ, ମୃତକଙ୍କ ପୁଅ ଅର୍ଥାତ୍ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ମାମଲା ହେଉଛି ଯେ, 8 ଅକ୍ଟୋବର 1998 ରେ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ବିବାଦୀୟ ଜମିକୁ ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଟ୍ରାକ୍ଟର ଆଗରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ଓ ତାଙ୍କ ଭାଇଙ୍କୁ ଜମି ଚାଷ କରିବାରୁ ଅଟକାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ।ନିକ୍ଷେପ କରାଯାଇଥିବା ଗୁଳି ମୃତ ଗୁରୁଚରଣ ସିଂହଙ୍କୁ ବାଜିଥିଲା, ଯାହା ଫଳରେ ସେ ତଳେ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 ଏବଂ ତାଙ୍କ ଭାଇ ଥାନାକୁ ଗଲେ, ସେମାନେ ଦେଖିଲେ ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନେ ପୂର୍ବରୁ ପୋଲିସ ସହିତ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଅଛନ୍ତି । ପୋଲିସ ସେମାନଙ୍କ କଥା ଶୁଣିଲା ନାହିଁ । ସେମାନେ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ମଧ୍ୟ ଯାଇଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଏହା ଏକ

ପୋଲିସ ମାମଲା ହୋଇଥିବାରୁ ଏବଂ ପୋଲିସର କହିବା ଅନୁସାରେ ହିଁ ଡାକ୍ତରୀ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇପାରିବ ବୋଲି କହି ଡାକ୍ତରଖାନା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଡାକ୍ତରୀ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ମନା କରିଦେଇଥିଲେ । ଅଦାଲତଙ୍କ ନିକଟରୁ ଆଦେଶ ପାଇବା ପରେ, 1998 ଅକ୍ଟୋବର 9 ତାରିଖରେ ତାଙ୍କ ଭାଇ ବଲଜିନ୍ଦର ସିଂହଙ୍କ ଡାକ୍ତରୀ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା । ପୋଲିସ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମାମଲା ରୁଜୁ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ରାମେ ଗ୍ରାମର ନିବାସୀ ମହବତ ସିଂହଙ୍କ ବୟାନ ଆଧାରରେ 1998 ଅକ୍ଟୋବର 9 ତାରିଖରେ ଅଭିଯୋଗକାରୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଆଇ.ପି.ସି.ର ଧାରା 302/147/148/149/447 ଅଧୀନରେ ଏକ ମିଥ୍ୟା ମାମଲା ରୁଜୁ କରିଥିଲା । ତଥାପି, 14 ଅକ୍ଟୋବର 1998 ରେ ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ତିନିଜଣଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଆଇ.ପି.ସି. ର ଧାରା 302/307 ଅଧୀନରେ ଏକ ମାମଲା ରୁଜୁ କରାଯାଇଥିଲା । ଯେହେତୁ ପୋଲିସ ମହବତ ସିଂହ ଏବଂ ଭୀରା ସିଂହଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଚାଲାଣ ଦାଖଲ କରିନଥିଲା, ତେଣୁ 27 ନଭେମ୍ବର 1998 ରେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 14 ଅକ୍ଟୋବର 1998 ରେ ଏଫ୍.ଆଇ.ଆର୍. ରୁଜୁ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନକାରୀ ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସମେତ ବାଦ୍ ପଡ଼ିଥିବା ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି (ମହବତ ସିଂହ ଏବଂ ଭୀରା ସିଂହ)ଙ୍କୁ ମିଶାଇ ମୋଟ ସାତଜଣଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ।ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ମହବତ ସିଂହ ଏବଂ ଭୀରା ସିଂହଙ୍କୁ ସମନ୍ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ; କାରଣ 21 ଜୁଲାଇ 1999 ରେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ବୟାନ ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ସେ ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ତିନିଜଣଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗକୁ ଆଗକୁ ବଢ଼ାଇବାକୁ ଚାହୁଁନାହାଁନ୍ତି, ଯେହେତୁ 14 ଅକ୍ଟୋବର 1998 ରେ ରୁଜୁ ହୋଇଥିବା ମାମଲାରେ ପୋଲିସ ଦ୍ୱାରା ଆଇ.ପି.ସି. ର ଧାରା 302 ଅଧୀନରେ ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପୂର୍ବରୁ ଅଭିଯୋଗ ଆଗତ କରାସରିଛି । ମହବତ ସିଂହ ଏବଂ ଭୀରା ସିଂହଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗ ମାମଲାଟି ଅଧିବେଶନ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ବିଚାରଣ ପାଇଁ ପଠାଯାଇଥିଲା । ଏହି ମାମଲାରେ ହିଁ ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କୁ ସମନ୍ କରାଯାଇଛି, ଯାହାଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କାଏମ ରଖିଛନ୍ତି ।

ଉପରୋକ୍ତ ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି ଅନୁସାରେ, ସମାନ ଘଟଣା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପୋଲିସ ମାମଲାରେ ପୂର୍ବରୁ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଥିବା ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସଂହିତାର ଧାରା 319 ର ପ୍ରୟୋଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ହିଁ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ । ଏହାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଦୌରା

ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ସୋପର୍ଦ୍ଦ କରାଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ମାମଲାରେ ଥିବା ଘଟଣାର ବିବରଣୀ, ପୋଲିସ ମାମଲାର ବିବରଣୀଠାରୁ ମୌଳିକ ଭାବେ ଭିନ୍ନ । ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଯୁକ୍ତିକୁ ଭଲଭାବେ ବୁଝିବା ପାଇଁ, ସଂହିତାର ଧାରା 319 କୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବେ ଉଦ୍ଧୃତ କରିବା ଉପଯୋଗୀ ହେବ:

"319 ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ବୋଲି ପ୍ରତୀତ ହେଉଥିବା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କରିବାର କ୍ଷମତା ।

(1) କୌଣସି ଅପରାଧର ତଦନ୍ତ କିମ୍ବା ବିଚାରଣ ସମୟରେ, ସାକ୍ଷ୍ୟରୁ ଯଦି ଏହା ପ୍ରତୀତ ହୁଏ ଯେ, ଅଭିଯୁକ୍ତ ନଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଏପରି କୌଣସି ଅପରାଧ କରିଛନ୍ତି, ଯେଉଁ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ବିଚାରଣ କରାଯାଇପାରେ, ତେବେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ବୋଲି ପ୍ରତୀତ ହେଉଥିବା ଅପରାଧ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କରିପାରିବେ ।

(2) ଯଦି ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତି ଅଦାଲତରେ ଉପସ୍ଥିତ ନାହାନ୍ତି, ତେବେ ଉପରୋକ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ମାମଲାର ପରିସ୍ଥିତି ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ଅନୁସାରେ ତାଙ୍କୁ ଗିରଫ କରାଯାଇପାରେ କିମ୍ବା ସମନ୍ କରାଯାଇପାରେ।

(3) ଅଦାଲତରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି, ଗିରଫ ହୋଇନଥିଲେ ବି କିମ୍ବା ସମନ୍ ପାଇନଥିଲେ ବି, ସେ କରିଥିବା ପ୍ରତୀୟମାନ ହେଉଥିବା ଅପରାଧର ତଦନ୍ତ କିମ୍ବା ବିଚାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅଦାଲତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଟକ ରଖାଯାଇପାରିବେ ।

(4) ଯେତେବେଳେ ଅଦାଲତ ଉପ-ଧାରା (1) ଅଧୀନରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ତେବେ—

(a) ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନୂତନ ଭାବରେ ଆରମ୍ଭ କରାଯିବ ଏବଂ ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ପୁନର୍ବାର ଶୁଣାଯିବ; (b) ଖଣ୍ଡ (a)ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଅଧୀନରେ, ଏହି ମାମଲାକୁ ଏପରି ଭାବେ ଆଗକୁ ବଢ଼ାଯାଇପାରିବ, ଯେପରି ତଦନ୍ତ କିମ୍ବା ବିଚାରଣ ଯେଉଁ ଅପରାଧ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା, ସେହି ଅପରାଧକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସଂଜ୍ଞାନକୁ ନେଇଥିବା ସମୟରେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀ ଜସପାଲ ସିଂହ, ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପନ କରୁଥିବା ବିଜ୍ଞ ବରିଷ୍ଠ ଅଧିବକ୍ତା, ତିନୋଟି ବିଷୟ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି:

1. ସଂହିତାର ଧାରା 319 ସମାନ ଘଟଣା ସମ୍ବନ୍ଧରେ, କିନ୍ତୁ ଏକ ଭିନ୍ନ ମାମଲାରେ ପୂର୍ବରୁ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଯୋଜ୍ୟ ନୁହେଁ;

2. ଧାରା 319 ପ୍ରଯୋଜ୍ୟ ବୋଲି ଧରିନେଲେ ମଧ୍ୟ, ବିବେକାଧୀନ କ୍ଷମତାର ଯଥାଯଥ ଏବଂ ଆଇନସମ୍ମତ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ସମୟରେ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବେଶନ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କୁ ସମନ୍ କରିବା ଉଚିତ ନଥିଲା; ଏବଂ

3. ସମାନ ଘଟଣା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପୋଲିସ ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ପୂର୍ବରୁ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଥିବାର ପ୍ରଭାବକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଚାରକୁ ନେଇନଥିଲେ ।

ଶେଷ ପଏଣ୍ଟରେ ଆମେ କୌଣସି ସାରବତ୍ତା ପାଉନାହୁଁ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି:

> "ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଯେ, ଅଭିଯୋଗକାରୀ ଯେଉଁ ଘଟଣା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ ଦାୟର କରିଥିଲେ, ସେହି ଘଟଣା ବାବଦରେ ପୋଲିସ ମାମଲାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଥିବା ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କୁ ସି.ଆର୍.ପି.ସି. ର ଧାରା 319 ର ପ୍ରାବଧାନକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଅଭିଯୋଗ ମାମଲାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଭାବେ ସମନ୍ କରାଯାଇପାରିବ କି ନାହିଁ।"

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନର ପରୀକ୍ଷା କରିବା ସହ ପୋଲିସ ମାମଲା ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ମାମଲା ବିଚାରାଧୀନ ଅଦାଲତଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା କଥା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ନିରୀକ୍ଷଣ କରିଛନ୍ତି ଯେ, ଉଭୟ ମାମଲାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ଏକ ସମୟରେ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ତେଣୁ, ପୋଲିସ ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଥିବାର ପ୍ରଭାବକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଚାରକୁ ନେଇନଥିଲେ ବୋଲି ଯେଉଁ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଯାଇଛି, ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଆମେ ଅସମର୍ଥ ।

ନିଃସନ୍ଦେହରେ, ସଂହିତାର ଧାରା 319 ଅଧୀନରେ ଥିବା କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ କେବଳ ସେତିକିବେଳେ କରାଯାଇପାରିବ, ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଦାଲତଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ନୁହଁନ୍ତି ଏବଂ କୌଣସି ଅପରାଧର ତଦନ୍ତ କିମ୍ବା ବିଚାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମୟରେ, ସାକ୍ଷ୍ୟପ୍ରମାଣରୁ

ପ୍ରତୀୟମାନ ହୁଏ ଯେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଏପରି କୌଣସି ଅପରାଧ କରିଛନ୍ତି ଯାହା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ବିଚାର ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଏକତ୍ର କରାଯାଇପାରିବ । ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି କରିଥିବା ପ୍ରତୀୟମାନ ହେଉଥିବା ଅପରାଧ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅଦାଲତଙ୍କ ନିକଟରେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ କ୍ଷମତା ରହିଛି । ତଦନ୍ତ କିମ୍ବା ବିଚାର 'କୌଣସି ଅପରାଧ'ର ହୋଇଥାଏ, ଅପରାଧୀର ନୁହେଁ ।

ଯେଉଁ ଅଧିବେଶନ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା 167/1999ରେ ଧାରା 319 ଅଧୀନରେ ସମନ୍ କରିବା ପାଇଁ ଆଦେଶ ପାରିତ ହୋଇଛି, ସେହି ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ନୁହନ୍ତି । ସଂହିତାର ଧାରା 319କୁ ସରଳ ଭାବେ ପଢ଼ିଲେ ଏହା ପ୍ରତୀତ ହୁଏ ଯେ, ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଏପରି ଅପରାଧ ପାଇଁ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଭାବେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ନଥାଆନ୍ତି, ଯାହା ସେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଆଧାରରେ କରିଥିବା ବୋଲି ପ୍ରତୀତ ହୁଏ, ତେବେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ବିଚାରଣର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମନ୍ କରିପାରିବେ । ଧାରା 319 ଏହାର ପରିସରରୁ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ବାଦ ଦିଏ ନାହିଁ, ଯିଏ ଯେଉଁ ମାମଲାରେ ତାଙ୍କୁ ସମନ୍ କରିବା ପାଇଁ ଆଦେଶ ପାରିତ ହୋଇଛି, ସେହି ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ନୁହନ୍ତି, ଯଦ୍ୟପି ସମାନ ଘଟଣା ସମ୍ବନ୍ଧରେ, କିନ୍ତୁ ଭିନ୍ନ ବିବରଣୀ ଥିବା ଅନ୍ୟ ଏକ ମାମଲାରେ ସେ ଜଣେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଅଟନ୍ତି । ଧାରା 319ରେ ବ୍ୟବହୃତ "ଅଭିଯୁକ୍ତ ନଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଏପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ, ଯିଏ ଧାରା 319 ଅଧୀନରେ ଆଦେଶ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ମାମଲାରେ ପୂର୍ବରୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ନାହାନ୍ତି । ଅପରାଧ କରିଥିବା ବୋଲି ପ୍ରତୀତ ହେଉଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖକୁ ଆଣିବା ଏବଂ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅପରାଧ କରିଥିବା ପ୍ରମାଣିତ ହେଲେ, ତାଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରି ଉପଯୁକ୍ତ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରିବା ନ୍ୟାୟାଳୟର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ ।

ଶ୍ରୀ ଜସପାଲ ସିଂହ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ଅପରାଧ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ବିଚାରଣ ହୋଇପାରେ। ଏହାର ସମର୍ଥନରେ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା *ଏସ୍. ଏସ୍. ଖନ୍ନା* ବନାମ *ମୁଖ୍ୟ ସଚିବ, ପାଟନା ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ,* [1983] 3 SCC 42 ମାମଲା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଛନ୍ତି, ବିଶେଷତଃ ଏହାର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 8ରେ ଥିବା ଏହି ମତାମତ ଉପରେ ଯେ, ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ଅପରାଧ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ବିଚାରଣ ହୋଇପାରେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ମତାମତଗୁଡ଼ିକ ଉକ୍ତ ମାମଲାରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏସ୍. ଏସ୍. ଖନ୍ନାଙ୍କ ମାମଲାରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା ଯେ, ସଂହିତାର ଧାରା 202

ଅଧୀନରେ ତଦନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଜଣେ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପ୍ରୋସେସ୍ ଜାରି କରିବାକୁ ମନା କରିଥିଲେ, ତେବେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସେ ସଂହିତାର ଧାରା 319 ଅଧୀନରେ ତାଙ୍କୁ ସମନ୍ କରିପାରିବେ କି ନାହିଁ । ସେହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବା ସମୟରେ, ପାରା ୪ ରେ ନିରୀକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଆଇନ ଅନୁସାରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ବିଚାର ହୋଇପାରିବ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜାରି ହେବା ପରେ ହିଁ ବିଚାର ଆରମ୍ଭ ହୋଇପାରିବ । ଏହି ନିରୀକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବାହାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ପାରା ୪ ରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିବା ନିରୀକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ କରାଯାଇଥିଲା, ତାହା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବେ ପଠନ କରାଯାଏ:

"୪. ସଂହିତାର ଧାରା 202 ଅଧୀନରେ ହୋଇଥିବା ତଦନ୍ତ ଏକ ବିଚାର ପ୍ରକୃତିର ନୁହେଁ, କାରଣ ଆଇନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କେବଳ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜାରି ହେବା ପରେ ହିଁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇପାରେ । ଉକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ଅଭିଯୋଗକାରୀ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହେଉଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନୁହେଁ । ଯାହାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି, ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜାରି କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ହୋଇନଥାନ୍ତି । ଏପରିକି, ଯଦି ସେ ସଂହିତାର ଧାରା 202 ଅଧୀନରେ ହେଉଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ତେବେ ସେ ଜଣେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଭାବେ ନୁହେଁ, ବରଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ଭାବେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ଧାରା 202 ଅଧୀନରେ ହେଉଥିବା ତଦନ୍ତର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି, ଅଭିଯୋଗର କୌଣସି ବୈଧ ଭିତ୍ତି ଅଛି କି ନାହିଁ, ଯାହା ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜାରି କରିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରେ, କିମ୍ବା ଏହା ଏକ ଭିତ୍ତିହୀନ ଅଭିଯୋଗ, ଯାହା ଉପରେ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ, ତାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା। ଯାହାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି, ସେ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୋଷୀ କିମ୍ବା ଦୋଷୀ ନୁହେଁ, ଏ ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାକୁ ଏହି ଧାରାରେ ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସଂହିତାର ଧାରା 202 ଅଧୀନରେ ହେଉଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଆଇନତଃ ଡକାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।"ଏହି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ପ୍ରକୃତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି ଅଦାଲତ ଦୁଇଟି ମାମଲା— *ୱାଡିଲାଲ୍ ପଞ୍ଚାଲ୍* ବନାମ *ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ ଦୁଲାଜୀ ଘାଡିଗାଁଓକର ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଓ ସିଂହ* ବନାମ *ପ୍ରକାଶ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ* ରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଆଲୋଚନା କରିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ ପୂର୍ବତନ ସି.ଆର୍.ପି.ସି.ର ଧାରା 202 ବିଚାର ପାଇଁ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନର ଧାରା 202 ଏବଂ ଏହି ଧାରା

ଅଧୀନରେ ଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ପ୍ରକୃତି *ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି* ଅଦାଲତଙ୍କ *ଦ୍ୱାରା* କରାଯାଇଥିବା ନିରୀକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକୁ, ସଂହିତାର ଧାରା 202 ଅଧୀନରେ ଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥିବା ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ ।"

ହରଜିନ୍ଦର ସିଂହ ବନାମ *ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, [1985] 1* SCC 422 ମାମଲାରେ ଏହି ଅଦାଲତଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ବିଚାର ପାଇଁ ଆସିଥିବା ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି— ଯେତେବେଳେ ସମାନ ଘଟଣା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦୁଇଟି ମାମଲା ରହିଥାଏ (ଗୋଟିଏ ପୋଲିସ ଚାଲାଣ ଆଧାରରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ଅଭିଯୋଗ ଆଧାରରେ), ଯେଉଁଠାରେ ପୋଲିସ ଚାଲାଣ ମାମଲା ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ମାମଲାରେ ପ୍ରସିକ୍ୟୁସନ୍ (ଅଭିଯୋଗ) ର ବିବରଣୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ, ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟଟିକୁ ବାଦ୍ ଦେଉଥାଏ, ସେତେବେଳେ କେଉଁ ସଠିକ୍ ପନ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ । ହରଜିନ୍ଦର ସିଂହଙ୍କ ମାମଲା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଏହିପରି ଥିଲା: ଏକ ଘଟଣା ଘଟିଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ନଅ ଜଣ ପ୍ରତିପକ୍ଷ, ଅର୍ଥାତ୍ ସେଥିରେ ଥିବା ପ୍ରତିପକ୍ଷ 2 ରୁ 10, ଅଭିଯୋଗକାରୀ ଗୋଷ୍ଠୀର ପାଞ୍ଚ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିଥିବା ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଘଟଣା ସମୟରେ, ଅଭିଯୋଗକାରୀ ହରଜିନ୍ଦର ସିଂହ ମଧ୍ୟ ବନ୍ଧୁକ ଗୁଳିରେ ଆହାତ ହୋଇଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ତଥ୍ୟ ବିବରଣୀ (FIR) ଜଣେ ହେଡ୍ କନଷ୍ଟେବଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାୟର କରାଯାଇଥିଲା । ତଦନ୍ତ ପରେ, ପୋଲିସ ପ୍ରତିପକ୍ଷ 2, 3 ଏବଂ 4—କର୍ନେଲ୍ ସିଂହ, ମୋହିନ୍ଦର ସିଂହ ଏବଂ ଗୁରଚରଣ ସିଂହଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଚାଲାଣ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା, 1860 ର ଧାରା 149, 148 ଏବଂ 120-B ସହିତ ପଠିତ ଧାରା 302, 307, 342 ଏବଂ 440 ଏବଂ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଆଇନ, 1959 ର ଧାରା 25 ଏବଂ 27 ଅଧୀନରେ ଦଣ୍ଡନୀୟ ଅପରାଧ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ବର୍ଣ୍ଣାଲାସ୍ଥିତ ସେସନ୍ସ ଅଦାଲତରେ ବିଚାରର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଠାଯାଇଥିଲା । ଅଭିଯୋଗକାରୀ ହରଜିନ୍ଦର ସିଂହ, ଯିଏ କି ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଆବେଦନକାରୀ ଥିଲେ, ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ପରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରତିପକ୍ଷ 2 ରୁ 10 ଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗ ଦାୟର କରିଥିଲେ । ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ, ବିଦ୍ୱାନ୍ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ବିଚାରପତି, ଅଭିଯୋଜକ ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ମାମଲା— ଅର୍ଥାତ୍ ରାଜ୍ୟ ବନାମ କର୍ନେଲ୍ ସିଂହ ରେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ତାରିଖ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିସାରିଥିଲେ । ବିଦ୍ୱାନ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ବିଚାରପତିଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ବିଚାର ସମାପ୍ତ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାୟର ଅଭିଯୋଗ ମାମଲାଟି ଦାୟର ହୋଇ ଦୌରା ଅଦାଲତକୁ ପ୍ରେରିତ ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ଆଶଙ୍କା କରି, ଆବେଦନକାରୀ ସଂହିତାର ଧାରା 482 ଅଧୀନରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ଏହି ପ୍ରାର୍ଥନା

କରିଥିଲେ ଯେ, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2, 3 ଏବଂ 4 କରନେଲ ସିଂହ, ବି ମୋହିନ୍ଦର ସିଂହ ଏବଂ ଗୁରଚରଣ ସିଂହଙ୍କ ବିଚାରକୁ ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଛଅଜଣଙ୍କ ବିରୋଧରେ ସେ ଦାୟର କରିଥିବା ଅଭିଯୋଗ ମାମଲାଟି ବିଦ୍ୱାନ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍‌ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କରାଯାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ସେସନ୍ସ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ପ୍ରେରଣ କରାଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥଗିତ ରଖାଯାଉ। ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ, ମାମଲାକୁ ସେସନ୍ସ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ପ୍ରେରଣ କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାର୍ଯ୍ୟବିଧିକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଶେଷରେ ମ୍ୟାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ସମସ୍ତ 9 ଜଣ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ବର୍ଣ୍ଣାଲାର ଅତିରିକ୍ତ ସେସନ୍ସ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ବିଚାରଣ ପାଇଁ ପ୍ରେରଣ କରିଥିଲେ । ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ସେସନ୍ସ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ, ପୋଲିସ ଚାଲାଣ ମାମଲା ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ମାମଲାରେ ଅଭିଯୋଜନ ପକ୍ଷର ବିବରଣୀ ପରସ୍ପରବିରୋଧୀ ଥିବା ସହିତ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ ଅଭିଯୋଜନ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନ ଥିବାରୁ, ଉଭୟ ମାମଲାର ବିଚାରଣ ଏକତ୍ର କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏହି ଆବେଦନଟି ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ସମୟରେ, ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ପୋଲିସ ଚାଲାଣ ମାମଲା ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ମାମଲାକୁ ଏକତ୍ର କରି ଏକୀକୃତ ଭାବେ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଉକ୍ତ ଆବେଦନକୁ ମାନ୍ୟବର ଅତିରିକ୍ତ ସେସନ୍ସ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ର କରି ଏକୀକୃତ ଭାବରେ ଚଳାଯିବ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ମାମଲାରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା ସାକ୍ଷ୍ୟକୁ ଅନ୍ୟ ମାମଲାରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା ସାକ୍ଷ୍ୟ ଭାବେ ପଢ଼ାଯିବ । ଏହି ଆଦେଶକୁ ହାଇକୋର୍ଟ କାୟମ ରଖିଥିଲେ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାୟର କରାଯାଇଥିବା ରିଭିଜନ୍ ପିଟିସନ୍‌କୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସହ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ ଯେ: (1) ଏପରି ପନ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଅଭିଯୋଗକାରୀ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ବି ପ୍ରଭାବିତ ହେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ଏବଂ (2) ଅଭିଯୋଗ ସହିତ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ତାଲିକାକୁ ସରକାରୀ ଅଭିଯୋଜକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଶେଷ କରାଯିବ ଏବଂ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରାଯିବ ଯେ ସେହି ବିଷୟରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଅଭିଯୋଗ ମାମଲାରେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ମାମଲାରେ ଅଭିଯୋଗକାରୀ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ନ ହୁଅନ୍ତି ।

ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କ ଏହି ଆଶଙ୍କା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେ—ପୋଲିସ ଚାଲାଣ ମାମଲାରେ ଦିଆଯିବାକୁ ଥିବା ସାକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ମାମଲାରେ ଦିଆଯିବାକୁ ଥିବା ସାକ୍ଷ୍ୟ ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ହେବ ଏବଂ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବିବରଣୀ ହେତୁ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ଖଲାସ ହୋଇଯିବେ,

ହାଇକୋର୍ଟ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିଥିଲେ ଯେ ଏପରି ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ । କାରଣ ଅସାର ଭିତରୁ ସାର କଥାକୁ ବାଛିବା ଅଦାଲତଙ୍କ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ ।

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପରୋକ୍ତ ଆଦେଶକୁ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ କରିବା ସମୟରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ *ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ* ସହିତ ଏହି ଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ, ଦୁଇଟି ମାମଲାକୁ ଏକତ୍ର କରି ସଂଯୁକ୍ତ ଭାବେ ବିଚାର କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଦେଶକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବଜାୟ ରଖିବା ଭୁଲ ଥିଲା, ବିଶେଷକରି ଯେତେବେଳେ ପୋଲିସ ଚାଲାଣ ମାମଲା ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ମାମଲାରେ ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷର ବିବରଣୀଗୁଡ଼ିକ ମୌଳିକ ଭାବରେ ଭିନ୍ନ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମଧ୍ୟ ସମାନ ନୁହନ୍ତି । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଅବଲମ୍ବନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ପଦ୍ଧତି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରାୟର ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୪ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବେ ରହିଛି:

> "୪. ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଓ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଆମର ମତରେ, ଅବଲମ୍ବନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ଉଚିତ ପଦ୍ଧତି ହେଉଛି, ଉଭୟ ମାମଲାକୁ ବିଦ୍ୱାନ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ବିଚାରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକାଠି ବିଚାର କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା, କିନ୍ତୁ ଦୁଇଟି ମାମଲାକୁ ଏକତ୍ରିତ କରାଯିବ ନାହିଁ; ଅର୍ଥାତ୍, ଉଭୟ ମାମଲାରେ ପରସ୍ପର ପରେ ପୃଥକ ଭାବେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ରେକର୍ଡ କରାଯିବ, କେବଳ ଏହି ବ୍ୟତିକ୍ରମ ବ୍ୟତୀତ ଯେ, ଉଭୟ ମାମଲାରେ ସାଧାରଣ ଥିବା ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷର ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ମାମଲାରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ସାକ୍ଷ୍ୟକୁ ଅନ୍ୟ ମାମଲାରେ ମଧ୍ୟ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଭାବେ ପଢ଼ାଯିବ । ବିଦ୍ୱାନ ଅତିରିକ୍ତ ସେସନ୍ସ ଜଜ୍ ଗୋଟିଏ ମାମଲାରେ ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷର ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ସାକ୍ଷ୍ୟ ରେକର୍ଡ କରିବା ପରେ, ସେହି ମାମଲାର ରାୟକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖି ଅନ୍ୟ ମାମଲାରେ ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷର ସାକ୍ଷ୍ୟ ରେକର୍ଡ କରିବାକୁ ଆଗକୁ ବଢ଼ିବେ । ତତ୍ପରେ, ସେ ଉଭୟ ମାମଲାକୁ ପୃଥକ ପୃଥକ ଦୁଇଟି ରାୟ ଦ୍ୱାରା ସମକାଳୀନ ଭାବେ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବେ, ଏବଂ ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ଯେ, ଗୋଟିଏ ମାମଲାର ରାୟ ଅନ୍ୟ ମାମଲାରେ ରେକର୍ଡ କରାଯାଇଥିବା ସାକ୍ଷ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ନହୁଏ । କେୱଲ କ୍ରିଷ୍ଣନ୍ ମାମଲା, AIR (1980) SC 1780; 1980 Supp SCC 499; 1981 SCC (Cri) 438 ରେ, ଏହି ଅଦାଲତଙ୍କୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭଳି ଏକ ପରିସ୍ଥିତିର ସାମ୍ନା କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଥିଲା— ଯେଉଁଠାରେ ସେସନ୍ସ ଅଦାଲତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକଚାଟିଆ ଭାବେ ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ଦୁଇଟି ମାମଲା, ଗୋଟିଏ ସଂହିତାର ଧାରା 173 ଅଧୀନରେ ପୋଲିସ ରିପୋର୍ଟ ଆଧାରରେ ରୁଜୁ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ଏକ ଫୌଜଦାରୀ ଅଭିଯୋଗ ଆଧାରରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ସମାନ

ଘଟଣାବଳୀରୁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅବଲୋକନ କରିଥିଲେ ଯେ, ଦୁଇଟି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ନିଷ୍କର୍ଷରେ ପହଞ୍ଚିବାର ଆଶଙ୍କାକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ, ଉଭୟ ମାମଲାର ବିଚାର ପୃଥକ ଭାବେ, କିନ୍ତୁ ସମାନ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା କରାଯିବା ବାଞ୍ଛନୀୟ। ବିଦ୍ୱାନ ଅତିରିକ୍ତ ସେସନ୍ସ ଜଜ୍‌ଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ସମୟରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରଧାନତଃ ସମ୍ବିଧାନର 20 (2) ଏବଂ ସଂହିତାର ଧାରା 300 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସମାନ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଏକାଧିକ ଥର ଅଭିଯୋଜିତ ଓ ଦଣ୍ଡିତ କରାଯିବ ନାହିଁ । ଯଦି ଅଭିଯୋଗର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ଅପରାଧ ପାଇଁ କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ନାହିଁ, ତେବେ ଧାରା 20ର ଉପ-ଧାରା (2) ର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଗ ନାହିଁ । ଅନୁଚ୍ଛେଦ 20(2) ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ଅଭିଯୋଜନ ଓ ଦଣ୍ଡାଦେଶରୁ ସୁରକ୍ଷା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇଥିବା ସାମ୍ବିଧାନିକ ଅଧିକାରକୁ ଏହି ପ୍ରକାରେ ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖାଯାଇପାରିବ ଯେ, ଦୁଇଟି ମାମଲାର ବିଚାର ଏକାଠି କରାଯିବ, କିନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ରିତ କରାଯିବ ନାହିଁ; ଅର୍ଥାତ୍, ଉଭୟ ମାମଲାରେ ପୃଥକ ଭାବେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ରେକର୍ଡ କରାଯିବ ଏବଂ ଉଭୟ ମାମଲାର ଏକାସାଙ୍ଗରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରାଯିବ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ; ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଭିଯୋଜନ 'ସମାନ ଅପରାଧ' ପାଇଁ ହୋଇଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ।ଯଦି ଅପରାଧଗୁଡ଼ିକ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ଦୋହରା ବିପଦ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନିୟମ ଲାଗୁ ହେବାର ପ୍ରଶ୍ନ ହିଁ ଉଠୁନାହିଁ ।

ଏହା ହୋଇପାରେ ଯେ, ସଂହିତାର ଧାରା 223 ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମାମଲାରେ ବିଚାର କରିବା ସମୟରେ ଉପରୋକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ବୋଲି ଧରାଯାଇଥିଲା; କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ପ୍ରତିପାଦିତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ପ୍ରଯୋଜ୍ୟ । ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମୂଳତଃ ଏବଂ ବାସ୍ତବରେ ଏହିପରି ଏକ ସମାନ ପଦକ୍ଷେପ ଅବଲମ୍ବନ କରିଛନ୍ତି । ଏପରି ପଦକ୍ଷେପ ଅବଲମ୍ବନ କରାଯାଇଥିବାରୁ ଅଭିଯୁକ୍ତ/ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳତା ସୃଷ୍ଟି ହେବ ନାହିଁ । ଦୋଷୀମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନଟ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡିତ କରିବା, ଏବଂ ସେହି ସମୟରେ ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 20(2) ର କୌଣସି ଉଲ୍ଲଂଘନ ନ ହେଉଥିବାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା, ନ୍ୟାୟାଳୟର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶଟି ଉପରୋକ୍ତ ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ପୂରଣ କରୁଛି ।

ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ, ଧାରା 319(1) ଅନୁସାରେ ସମନ ଜାରି କରିବାର କ୍ଷମତା ଏକ ବିବେକାଧୀନ କ୍ଷମତା ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଂଯମର ସହିତ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ; କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ

ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଓ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଏହି ବିବେକାଧୀନ କ୍ଷମତାର ଯଥୋଚିତ ଏବଂ ଆଇନସମ୍ମତ ଭାବେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇନାହିଁ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି କ୍ଷମତା ଫୌଜଦାରୀ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଦାନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ଉଚିତ । ଯେପରି ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି, ଯଦ୍ୟପି ଘଟଣାଟି ସମାନ, ତଥାପି ଏହାର ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ବିବରଣୀ ରହିଛି—ଗୋଟିଏ ପୋଲିସ ମାମଲାରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ଯେଉଁ ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କୁ ସମନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି, ସେହି ମାମଲାରେ । ଯଦି ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଭାବେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥିତ ନଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଘଟଣାର ବିବରଣୀକୁ ଗ୍ରହଣ କରି, ତାହା ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଯୁକ୍ତିସଙ୍ଗତ ସନ୍ଦେହର ପରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରି ଉପଯୁକ୍ତ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ସ୍ଥିତିରେ ନଥାନ୍ତେ । ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ, ପ୍ରସଙ୍ଗ ସଂଖ୍ୟା 1 ଓ 2ରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ସାରବତ୍ତା ନାହିଁ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଆମେ ମନେ କରୁଛୁ ଯେ ଉକ୍ତ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକରେ କୌଣସି ସାରବତ୍ତା ନାହିଁ ଏବଂ ତଦନୁସାରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ କରାଯାଉଛି ।

ଏସ୍. କେ. ଏସ୍. ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ ହେଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:

ତପସ୍ୱିନୀ ବିଶ୍ୱାଳ, ଅନୁବାଦିକା,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ,କଟକ ।